

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто економічну сутність нематеріальних активів. Висвітлено загальну характеристику нематеріальних активів підприємства.

Ключові слова: нематеріальні активи, активи, нематеріальні ресурси, аналіз, підприємство.

Abstract

The economic essence of intangible assets is considered. The general characteristics of the company's intangible assets are covered.

Keywords: intangible assets, assets, intangible resources, analysis, enterprise.

Вступ

На сучасному етапі розвитку засобів виробництва, нематеріальні активи завжди будуть невід'ємною складовою у процесі виробництва, адже вони займають значну частину загального капіталу підприємства. Запорукою ефективному фінансовому успіху являється ефективне облікове відображення необоротних активів в управлінні.

Нематеріальні активи є основою постійної зміни, а продуктом їхньої експлуатації є вироблена продукція. За допомогою амортизаційних відрахувань частка вартості основних засобів переноситься на готовий товар. Саме тому нематеріальні активи постійно перебувають у безперервному процесі обігу капіталу підприємства.

Значний внесок у розвиток теорії та аналізу нематеріальних активів зробили такі вчені, як В.С. Ванкевич, А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Н.М. Поташкова, В.В. Кузнецов, Н.Ю.Єршова, О.Р. Михайленко, Н.М. Бондар, О.Б. Зайцева, М.С. Білик.

Метою роботи є обґрунтування сутності та значення нематеріальних активів.

Результати дослідження

Потрібно звернути увагу на те, що необоротні активи за своєю економічною сутністю належать до засобів господарської діяльності підприємств та перетворюються при втручанні людської діяльності з метою отримання продукції та додаткових ресурсів. Саме тому в господарському обігу, необоротні активи застосовують як потенційний ресурс для виготовлення товарів, адже частка вартості від вироблених товарів представлена у вигляді амортизації новостворюваних товарів. Тобто, відбувається процес обігу капіталу, де короткостроковий капітал має велике значення у господарській діяльності підприємства. Також вагомим роль відіграє контроль за необоротними активами, тому що він є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, аби забезпечити компанію своєчасним оновленням та високою продуктивністю експлуатації [1].

Для кращого розуміння поняття «нематеріальні активи» необхідно розкрити його сутність.

В.С. Ванкевич зазначає, що необоротні активи – довгострокові матеріальні і нематеріальні активи, більша частина яких бере участь у процесі виробництва продукції, робіт, послуг більше одного року і кругообігу засобів суб'єкта господарювання, що забезпечує приплив грошових засобів [1].

А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк підкреслюють, що необоротні активи – сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі його господарської діяльності [1].

Поташкова Н.М. зазначає, що необоротні активи – активи, які виникають в результаті минулих подій, контролюються організацією, приносять організації економічну вигоду, мають надійну оцінку, і тривалий строк корисного використання яких визначається їх вкладом в дохід організації,

обов'язковим вважаючи для необоротних активів економічну вигоду (дохід, приплив грошових коштів) від їх використання, а також тривалий строк корисного використання [2].

Кузнецов В. та Михайленко О. вважають, що необоротні активи являються нематеріальними ресурсами та матеріальними ресурсами, які є власністю підприємства і забезпечують його функціонування, термін корисного використання яких становить більше одного року чи операційного циклу [3].

Сеймон В.С. наголошує, що необоротні активи – це сукупність матеріальних та нематеріальних ресурсів та прав, які належать суб'єкту господарювання, беруть участь у виробничому процесі, переносять свою вартість на продукцію частинами та корисний ефект від використання яких очікується отримувати протягом періоду, який становить більше одного року [4].

Слід відокремити такі характеристики необоротних активів, які зображені на рис. 1 [2].

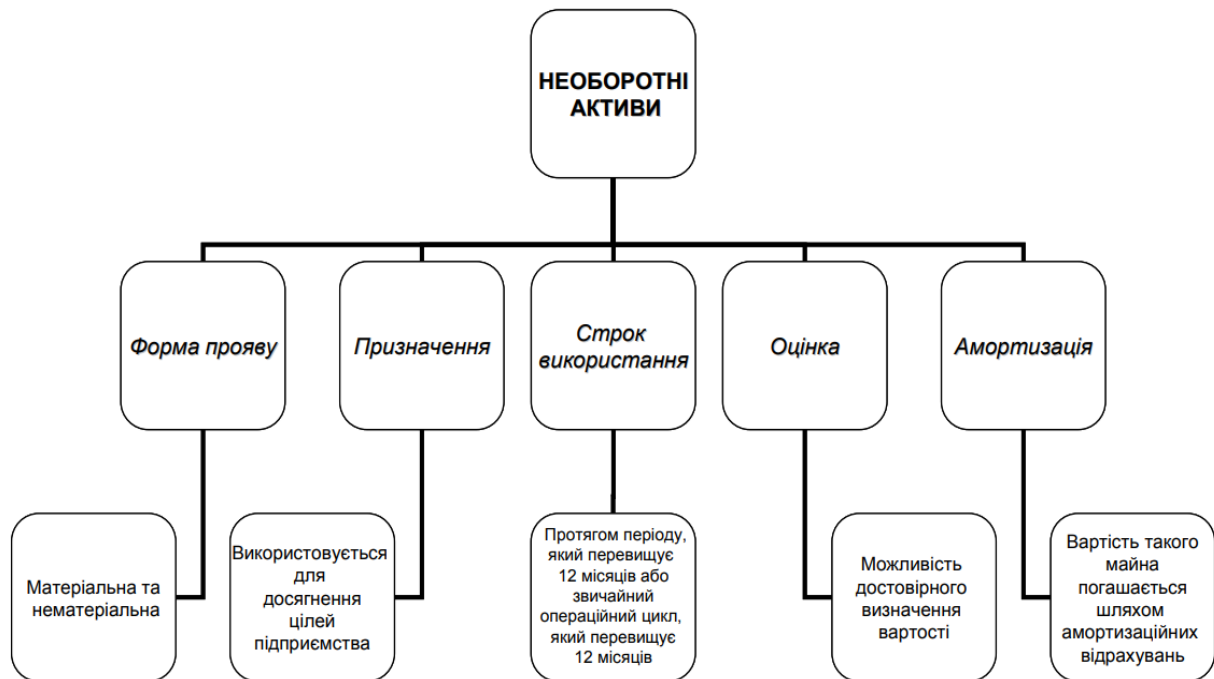

Рис. 1. Характеристика необоротних активів

Джерелом аналізу необоротних активів є Баланс (Звіт про фінансовий стан). При цьому в процесі аналізу Балансу також аналізуються дані аналітичного обліку, в яких інформація є більш розширеною.

Можна виділити такі напрями проведення аналізу нематеріальних активів виробничого підприємства:

- аналіз динаміки необоротних активів, вивчаючи зміну їх загального обсягу і складу, виявляють види необоротних активів за рахунок яких відбулася зміна їх загального обсягу;
- темпи зростання загального обсягу необоротних активів зіставляють з темпами зростання обсягу виробництва і реалізації продукції, обсягу оборотних активів;
- аналізу складу і структури необоротних активів, який передбачає вивчення співвідношення їх складових, дослідження тенденцій зміни часток цих складових у загальні сумі необоротних активів підприємства;
- за результатами аналізу доходять висновку щодо орієнтації підприємства на певний напрям розвитку (створення умов для розширення операційної діяльності; інноваційний розвиток; інвестиційно-фінансову стратегію розвитку) чи поєднанні окремих напрямів розвитку [5].

Особливостями економіки нематеріальних активів, перш за все, пов'язана з особливостями самих активів, які проявляються в їхній нематеріальній природі. Вартість необоротних активів напряму залежить від масштабу їх використання, тобто чим більшим є обсяг їх використання на певному підприємстві, тим більшою є вартість активів. Ще однією особливістю економіки нематеріальних активів, можна назвати формування витрат на активи, тобто для необоротних активів характерні

витрати, які притаманні іншим видам активів (витрати на придбання, розроблення та підтримку), однак є і специфічний спектр витрат, а саме безповоротні початкові витрати, витрати на оформлення прав інтелектуальної власності, високий або неідентифікований рівень ризику [6].

ВИСНОВКИ

Отже, нематеріальні активи є невід'ємним складовим бухгалтерського обліку за всіма своїми характеристиками та рівнем впливу на результати господарської діяльності на фінансовий стан підприємства. Політика контролю за нематеріальними активами є складовою загальної фінансової стратегії компанії аби забезпечувати її вчасному оновленню та високої продуктивності експлуатації

Економічні операції з необоротними активами дають змогу сформувати ефективну основу для операцій підприємства і передумов для можливості його зростання в майбутньому. Також, необоротні активи здатні забезпечувати підприємство як значним економічним успіхом, так і наражати його на високий ризик, який пов'язаний із необґрунтованим інвестуванням, який в подальшому може призвести до неплатоспроможності або банкрутства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Левкович О.В., Безлюдна К.С. Оцінка стану і використання необоротних активів підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/86.pdf
2. Савченко А.М., Олянецька М.С. Особливості аналізу необоротних активів. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/90.pdf
3. Кузнецов В., О. Михайленко Великий словник бухгалтера: 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Фактор, 2005. 532 с.
4. Сеймон В. С. Бухгалтерський облік необоротних активів в Україні та Угорщині: порівняльний аспект, 2010. 23 с.
5. Гнатенко Є.П. Алгоритм аналізу основних виробничих засобів на підприємстві. Економічний аналіз. 2016. № 1.
6. Чугрій Н.А. Економічна природа нематеріальних активів як об'єктів бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2018. № 31. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/31_2018/36.pdf

Осатюк Аліна Сергіївна – студентка групи МФКД-20Б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний університет, Вінниця, e-mail: alina.osatuk@gmail.com

Науковий керівник: Єпіфанова Ірина Юріївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний університет, Вінниця

Osatuk Alina S. – Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National University, Vinnytsia, email: alina.osatuk@gmail.com

Supervisor: Yepifanova Iryna Yu. – Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of Finance and Innovation Management Department, Vinnytsia National University, Vinnytsia